

LECH ANTONOWICZ, TADEUSZ GUZ,
MARIA R. PAŁUBSKA (RED.)

Bezpieczeństwo Polski. Historia i współczesność

Wydawnictwo KUL,
Lublin 2010, 571 s.

(Michał Brzeziński)

RECENZJE

Recenzowana książka jest zbiorem dwudziestu siedmiu artykułów opatrzonych słowem wstępnym oraz notami o autorach, którzy w znacznej części, łącznie z redaktorami, reprezentują Wydział Zamiejscowy Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim.

Zgodnie ze słowem wstępnym, celem książki jest „ideowe wzbogacenie ogólnopolskiej oraz międzynarodowej dyskusji” o bezpieczeństwie, które przez redaktorów i autorów jest rozważane w szerokim kontekście, np. międzynarodowym, ekonomicznym, kulturowym, ekologicznym, a także, co ciekawe, „w relacji państwo–Kościół”. Recenzowana książka jest wyborem „najbardziej jaskrawych aspektów podjętej problematyki”, której „nie sposób jest kompleksowo przed-

stawić”, co nie oznacza, że nie można podjąć prób zmierzających przynajmniej do jej uporządkowania.

Artykuły zawarte w książce nie zostały w jakikolwiek sposób podzielone, np. na dwie, odpowiadające tytułowi części – historia i współczesność, choć redaktorzy w słowie wstępnym stwierdzają, że „omówienie poszczególnych wymiarów bezpieczeństwa państwa w ujęciu współczesnym” zostało „podjęte w drugiej części książki”. W rezultacie recenzowana publikacja nie ma wewnętrznej struktury, która przy takiej liczbie artykułów oraz szerokim zakresie poruszanej problematyki jest nieodzowna.

Zdecydowana większość prac została opatrzona przypisami, bibliografią oraz streszczeniem w języku angielskim. Wyjątkami są dwa artykuły bez przypisów, dwa artykuły bez

streszczenia oraz jeden zawierający streszczenie w języku niemieckim. Ponadto w książce znajdują się trzy publikacje w językach obcych – jedna po angielsku, wraz z tłumaczeniem na język polski, oraz dwie po niemiecku, obie bez tłumaczenia. Ilość wyjątków wskazuje, że strona formalna (redakcyjna) nie jest najmocniejszą stroną recenzowanej pracy.

Artykuły zamieszczone w książce dotyczą różnorodnych zagadnień, które wpisują się w podtytuł książki – *Historia i współczesność*. Do artykułów podejmujących problematykę historyczną należy zaliczyć: *Zagrożenia bezpieczeństwa międzynarodowego państwa polskiego w okresie przedrozbiorowym* (A. Weiss), *Zagrożenia dla bezpieczeństwa gospodarczego Polski w świetle korespondencji hiszpańskiego dyplomaty z lat 1760–1762* (C. Taracha), *Prusy Wschodnie a Polska w kontekście idei bezpieczeństwa* (E. Gigilewicz), *Podziemne struktury państwa polskiego i ich bezpieczeństwo międzynarodowe w latach 1939–1945* (J. Markiewicz), a także częściowo *Herb Orzeł Biały naczelny znak państwa i narodu polskiego* (A. Jaworska). Pozostałe artykuły należy odnieść do tytułowej współczesności, w ramach której można wyodrębnić publikacje dające się przyporządkować do określonego rodzaju lub wymiaru bezpieczeństwa, poruszające dany temat lub wyróżniające się sposobem jego potraktowania.

Artykułami podejmującymi problematykę międzynarodową są: *American rockets in Poland: a guarantee of security or an invitation for an attack?* (tł. *Amerykańskie bazy rakietowe w Polsce: gwarancja bezpieczeństwa czy pro-*

wokacja ataku? – Ch. Szymanski), *Prawo państwa polskiego do samoobrony* (L. Antonowicz), a także częściowo *Ochrona dziedzictwa kulturalnego i religijnego w stosunkach polsko-ukraińskich jako wyraz troski o bezpieczeństwo kulturowe obu państw* (M. Bielecki) oraz *Zur Stabilität der Beziehungen zwischen Deutschland und Polen als Sicherheitsgarantie in sozialwissenschaftlicher Hinsicht anhand der Literatur, Presse und persönlicher Eindrücke* (H.G. Kutner).

Artykułami podejmującymi problematykę ekonomiczną są: *Bezpieczeństwo walutowe państwa* (J. Głuchowski), *Rola Komisji Nadzoru Finansowego dla zapewnienia bezpieczeństwa rynków finansowych* (M. Chajda), *Bezpieczeństwo energetyczne Polski* (S. Wrzosek, M. Domagała), *Wybrane aspekty bezpieczeństwa ekonomicznego państwa* (P. Marzec).

Kolejne grupy artykułów można przypisać do zagadnień ustrojowych, filozoficznych, zagadnień dotyczących terroryzmu oraz relacji państwo – Kościół. Tematyka ustrojowa jest obecna w pracach: *Bezpieczeństwo Rzeczypospolitej jako wartość konstytucyjna* (D. Dudek) oraz *Wpływ wprowadzenia stanu wojennego na relacje między administracją rządową a samorządem terytorialnym* (M.P. Gapski). Zagadnienia filozoficzne występują w publikacjach: *Pojednanie narodu polskiego jako wewnętrzna racja bytowa bezpieczeństwa państwa* (ks. T. Guz) oraz *Rozumienie prawa narodów (ius gentium) w religiach i cywilizacjach na tle konfliktów globalnych w perspektywie sytuacji geopolitycznej państwa polskiego* (T. Stępień). Kwestie terroryzmu poruszają artykuły: *Prawnomiędzynarodowe zobowią-*

zania Polski w kontekście walki z międzynarodowym terroryzmem – zarys problematyki (M.R. Pałubska) oraz *Walka z terroryzmem a prawna ochrona życia w świetle Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 30 września 2008 r.* (G. Kowalski). Relacje państwo – Kościół znajdują się w pracach: *Wpływ relacji państwo – Kościół na stabilność Rzeczypospolitej. Zarys problematyki* (ks. M. Sitarz) oraz *Wpływ relacji państwo – Kościół na stabilność Rzeczypospolitej. Część szczegółowa* (ks. Z. Jaworski).

Pozostałe artykuły mają charakter pojedynczy i odnoszą się do następującej tematyki: aparatu bezpieczeństwa (*Służba Więzienna jako element systemu bezpieczeństwa państwa polskiego* – J. Nikołajew), bezpieczeństwa kulturowego (*Prawne aspekty bezpieczeństwa kulturowego* – A. Przyborowska-Klimczak), bezpieczeństwa ekologicznego (*Bezpieczeństwo ekologiczne państwa – dawniej i dziś* – J. Szyszko), prawa karnego (*Problematyka bezpieczeństwa państwa w kodeksie karnym z 1997 r.* – A. Komadowska), psychologii (*Die Gefahren der Psychoanaly-*

se Freuds – E. Pavesi) oraz edukacji (*Podstawy prawne nauczania edukacji dla bezpieczeństwa w polskich szkołach* – A. Balicki).

Tytuły przywołanych artykułów wskazują z jednej strony na bogactwo treści recenzowanej książki, z drugiej zaś na brak jej spójności. Książkę *Bezpieczeństwo Polski. Historia i współczesność* trudno traktować jako zbiorową wypowiedź ukierunkowaną na jeden lub kilka określonych tematów z zakresu bezpieczeństwa. Recenzowanej publikacji bliżej do zbiorowej, luźnej wypowiedzi, poruszającej wiele spraw, generalnie zorientowanej wokół problemu bezpieczeństwa. Wydaje się, że omawianej książki nie należy oceniać jako całości, lecz przez jej poszczególne artykuły. Ich zróżnicowanie z pewnością zachęci do lektury niejednego czytelnika, chociaż zapewne będzie to lektura wybiórcza, zawężona do jednej lub kilku prac, niemniej jednak interesująca i pożyteczna.

Michał Brzeziński